

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre . . . . . 10 frt — kr.
Félévre . . . . . 5 " — "
Negyedévre . . . . . 2 " — "
Egy órára . . . . . 1 " — "
Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: BARTHA MÓR.
Kiadók: HOFFMANN és KRONOVITZ.

Hirdetési díj:
Hat hasábos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű, többes-
hirdetések alku szerint jutányos áron vétetnek föl. Bélyegdíj min-
den külön beiktatásért 80 kr.

A „nagyhatalmi állás.”

A dualizmus folyton lappangó válságának külpolitikai vonatkozásairól kevés szó esett mostanában. Csupán emlegetik hogy ez a válság, a mely, hol lecsöndesedni, hol megkiélesedni látszik, veszedelembe sodorja külpolitikai érdekeinket, vagy mint gyakrabban mondják: „n a g y h a t a l m i á l l á s u n k a t”, de ennek a veszedelemnek a mibenlétét nem igen firtatják.

Elképzelhetetlen, hogy első sorban szövetségeseink ne érdeklődjenek a monarchiában minduntalan megújuló kiegyezési bonyodalmak iránt, de természetes vetélytársaink talán még szövetségeseinknél is éberebb figyelemmel kísérik a monarchia belső zavarait. Mindennek rendes következménye az, hogy válságos percekben az uralkodó egyes elhatározásaiban a külpolitikai momentumok is nagy, sőt nem ritkán döntő szerepet játszanak. Így nyilvánvaló, hogy az ausztriai nemzetiségi harczok lecsillapítására irányuló törekvésekben a diplomáciai érdekeket nagyon is tekintetbe veszik. A Badeni-féle nyelvrendeletek, korántsem a szláv népek vívmányai; Ausztriában a belső zavargásoknak fegyverrel vetettek volna véget, ha a németek leszorítását diplomáciai szükségességnek nem tekintették volna éppen úgy, mint a hogyan talán holnap, ha hasonlóképpen külpolitikai érdekek miatt, a szláv nemzetiségeket fogják leszorítani.

A monarchia külső politikájának e változóságából is kitetszik, hogy mennyi alapja van a mi „nagyhatalmi állásunknak.” Ez az éppen nem magyar kifejezés, a mely valóságban meg nem levő fogalmat jelöl, gondolom, 1861-ben szerepelt nálunk először mint kapacitáló eszköz, akkor történt, hogy a monarchia „nagyhatalmi állására” való hivatkozással akartak tőlünk engedelményeket kicsikarni. A magyar országgyűlés figyelemmel és köteles tisztelettel hallgatta a királyi leiratot, mikor azonban a királyi leiratot felolvasó jegyző a „nagyhatalmi álláshoz” ért, olyan nagy „derűtség” támadt, hogy beillett kacagásnak is. Azóta persze sok minden megváltozott s a „nagyhatalmi állásért” gyakran nagy áldozatokat is hoztunk.

Pedig a „nagyhatalmi állás” politikájának reánk mi haszna és mi az értelme? Ausztria már akkor is nagyhatalomnak képzelte magát, mikor Olaszországból kiűzték s mikor a poroszok elverték s mikor csak a barátság védte meg a futó osztrák csapatokat a tönkretételtől. Vagy talán a bosnyák foglalás a nagyhatalmi állás politikájának vívmánya?

Semmi esetre sem. Tisztán csak geográfiai okok döntötték el azt, hogy a civilizálás e nagy és szép, bár hálátlan föladata Ausztria-Magyarországnak jutott. Senki más nem vállalkozhatott erre a nagy munkára. Egyszóval: mindeddig csak terheit ismerjük ennek a „nagyhatalmi” politikának, a melyet sehol másutt nem becsülnék nagyra, csak a bécsi burgban.

Az osztrák-magyar monarchiának manapság igazán nincs nagyobb fegyveres erőre szüksége, mint a mekkora a belső rend fentartására okvetlenül szükséges. Külső támadástól semmiesetre sem kell tartanunk. A pestises beteget, akiről tudják, hogy pestisben szenved, nem kell fegyverrel védelmezni; futva fut előre mindenki. Ausztriát nem a drága fegyverek védelmezik a külső támadás ellen, hanem a belső bajai. Nincs szomszédunk a ki ne félne attól, hogy a monarchia valamely része valaha az ő birtokába fog jutni.

A német birodalomnak elég volt egy kultur-harcz, nem kíván több katolikust, mint a mennyi a birodalomban már van; s a mi ennél rá nézve sokkal fontosabb: nem akar nemzeti ségek t. Mennyi baja van a német birodalomnak Porosz-Lengyelországgal és Schlesvig-Holsteinnal! Bármilyen területet kapna is a német birodalom az osztrák-magyar monarchiából: az a kis terület az egész birodalmat megméltatná. Minden birodalomnak a faj egysége a legnagyobb támasza. A több nemzetiségű államokban mindenütt a gyöngébb nemzetiségek asszimilálása a legveszedelmesebb processzus, melyről sohasem bizonyos, nem fog-e balul végződni? Hiába ábrándoznak a nagy németekről az osztrák németek és az erdélyi szászok: a politikában még a szerelem is nagyon józan s még Bismarck is kénytelen volt a leghatározottabban visszautasítani a monarchiából küldözgetett áradozó szerelmi nyilatkozatokat.

És Oroszország? A legutóbbi tiz esztendő alatt bebizonyosodott, hogy ez a hatalmas birodalom, a melynek fejlődését éppen európai nagysága akadályozza, kelet felé igyekszik terjeszkedni. Ezek a keleti aspirációk csak évtizedekkel előre megállapított tervek szerint valósíthatók meg; Oroszországnak évtizedekig nem lesz egyéb szerepe a politikában, mint hogy az európai béke fölött őrkdjék. Az ázsiai orosz politikának gazdasági eredményei szinte mesébe illenek már most, a kezdet kezdetén is. Ezt a mérhetetlen kincses bányát Oroszország többre becsüli és többre is

kell becsülnie, mint akár az egész Európát. És ezen a végtelen területen egyedül ur, belső békéjét nem háboríthatja senki és semmi. De ha erről a területről a most következő félszázad alatt, ha csak egy félperczre is leveszi a szemét: mindent kockázi, nemcsak jövőjét, hanem eddigi munkájának gyümölcsét is. És megienne ezt Gácsországment és Bukovináért, vagy talán Magyarországért? A csere szinte nevetségesen rossz volna,

Mikor az angol sajtó Ausztria-Magyarország ügyeivel foglalkozik, gyakran fölhozza, hogy ezt a monarchiát semmi sem tartja úgy össze, mint I. Ferencz József személye. Egész Európa tisztelete s valamennyi európai uralkodónak kegyelele környezi ezt a férfit, akitől két nemzedéknek az uralkodói tanult lojalitást, akinek iszonyu tapasztalatok árán szerzett bölcsességében összetartó erő van. De a mint másnak a kezére kerül a kormány rudja: a bomlás processzusa menthetlenül bekövetkezik. Azonban ettől sem kell félni. Mikor ebben a monarchiában legnagyobb lesz a széthúzás: az egész Európa akkor fog legjobban igyekezni ennek a monarchiának a fentartásán, mert fentartása biztosítja az egyensúlyt. Nem a birodalom fölosztása lesz szomszédjainknak a célja, hanem a monarchia területi integritásának fentartása. Ez a monarchia olyan áradatokat választ el egymástól, a melyeknek nem szabad egyesülniök soha. Sőt a monarchia nemcsak hogy fönn fog maradni, hanem még fontos föladatokat is fog teljesíteni; ki tudja, Bosznia-Hercegovinán kívül nem kell-e még egyéb területeket is civilizálni? Előbb azonban véget kell érnie a mai kínos vajadások korszakának. Egyelőre még az az idő is messze van, amikor már csak a nemzetiségeknek kell megbékülniök egymással. A magyar! kivéve, az egész monarchiában nincs nemzet, a mely egységes volna. Mikor következik még el például az az idő, a mikor majd az osztrák németeket mind egyaz a cél fogja vezérelni, mikor majd nem első sorban egymással harcolnak a nemzetiségi, klerikális, antiszemita, ugynevezett „zsidóliberális” és a szocziáldemokrata csoportok!

A monarchiának élnie kell, mert halála az egész Európára nézve nagy veszedelem lenne. É!, nem a maga erejéből, hanem másoknak a szükségéből. Szinte a levegőben lebeg, mint Mohamed koporsója. Annyi egyenlő érdek huzza le és föl, jobbra és balra, hogy lehetetlen mozdulnia. S körülötte az egymással ellentétes érdekek és egymásra törő

erők szépen kiegyenlítődnek. Mert e nélkül ez a monarchia, mely annyi széthúzó részből van összerakva s a melynek népeit annyi faji, gazdasági és vallási ellentét állítja egymással szembe, már régen szétbomlott volna, s mivel a monarchia léte európai érdek; hasonlóképpen európai érdek a faji, gazdasági és vallási ellentétek kisebbitése is. A faji, gazdasági és vallási harcok a mint megújulnak, rögtön nyugtalanítják az egész Európát s e harcok lecsönದೆítése: n a g y s z o l g á l a t az egész Európának és elsősorban szomszédainknak.

Az Ausztriában dúló faji s a monarchia két fele között kitörő gazdasági harcoknak ebben áll a külpolitikai jelentősége. (B. H.)

Debreczen, szeptember 21.

Okt. 6. A kegyelet ezen ünnepnapja, a félszázados évforduló alkalmából — a mint kell — országossá válik. Tegnap a függetlenségi párt Ugron-féle árnyalata Ugron G. elnöklete alatt tartott értekezletén határozati-lag kimondotta, hogy okt. 6-ának félszázados évfordulója alkalmából a párt tagjai Aradra utaznak és koszorút helyeznek a vértanúk szobrára egy ünnepi beszéd kíséretében, a melyet Ugron Gábor fog a szobornál tartani.

Felbívást is bocsátanak ki e célból, hogy e napon országszerte gyász-ünnepélyek tartassanak, hogy együtt érezzék az egész nemzet e napon es fájdalmanak és kegyeletes megemlékezésének a nemzethez méltóan adjon kifejezést.

D. u. 4 órakor pedig a főváros közgyűlése foglalkozott az ünnepségekben való részvétel módjával és elhatározta, hogy a főváros közönsége nevében díszes koszorú helyeztesék úgy az aradi vértanúk szobrára, mint Batthyány Lajos síremlékére. Bizonyára örvendetes, hogy midőn a szabadságharc ver-

tanuink ünnepséjéről van szó, az ő dicsőséges fölfaloztatásuk 50-ik évfordulóján Budapest a nemzet élére áll és közgyűlésének egyhangu határozatával elrendeli, hogy a tanács, élén a polgármesterrel hivatalos minőségben adjon a nemzet mélyszégyaszának nyilvános és messzeszózó kifejezést. Az ötven év előtti eseményeknek is Pestváros volt egyik színhelye. Petőfi, Vasvári, Jókai, az az egyetemi ifjuság, melyet a márc. 15-iki mozgalom intézői először vontak magukhoz, a főváros polgárainak szíveben gyűjtötták föl az első szikrát. Az akkori hivatalos Budapest lelkesedve csatlakozott az országos mozgalomhoz; a mai megindítja azt és magakelti az országos lelkesedést. Bizonyára követésre fog a főváros példája találni az egész országban.

A honosítási és elbocsátási okiratok nyilvántartása. A belügyminiszter többször tapasztalta, hogy a törvényhatóságok a honosítási és elbocsátó okirat joghatályára megállapított határidőket nem tartják kellőleg nyilván s ebből folyólag az érdeket felekre háramló joghatárnyok érvényesítését elmulasztják.

A belügyminiszter ezért utasítja az összes törvényhatóságokat, hogy a honosítási és elbocsátási okiratokat pontosan tartsák nyilván s ha a felek a magyar állampolgárság megszerzéséről és elvesztéséről szóló törvény rendelkezéseinek meg nem felelnek, a törvény által megkívánt lépéseket azonnal tegyék meg.

A rendőrség és az italmérségi engedélyek. A belügyminiszter egy konkrét esetről kifolyólag azt az elvi határozatot hozta, hogy a rendőrség az italmérségi engedély gyakorlását el nem tilthatja, mert az italmérségi engedély bevonása a pénzügyigazgatóság hatáskörébe tartozik. A mennyiben sürgős és halasztást nem tűrő fontos közrendészeti avagy állami érdeket veszélyeztető okok, az italmérségi engedély gyakorlatának azonnali beszüntetését, illetve a korcsma helyiségnek rögtöni bezárását kívánják, saját hatáskörében kivételesen eljárhat ugyan, de intézkedését tartozik az illetékes pénzügyigazgatóságnak azonnali tudomására hozni, a mely aztután, ha az engedély bevonására törvényes indok sorog fele, az engedélyt bevonja.

Wlassics a Wagner kiállításán. A közökt. miniszter tegnap délelben meglátogatta a Nemzeti Szalon Wagner kiállítását, hol Hock János egyes. elnök fogadta Baumann pénztárossal s a kiállító művészszel. A miniszter kíséretében voltak Molnár Viktor és Halász Ferenc, a miniszterium művészeti osztályának vezetője.

A miniszter nagy figyelemmel nézegette díszesen rendezett gyűjteményt s az egyes festményeknél s tanulmányoknál maga a művész szolgált felvilágosítással. A miniszter elismerő szavakkal köszönte meg a művelőzetet, amelyet úgy neki, mint a nagyközönségnek nyújt ez az igazán megválogatott művészi kollekció.

Árvis védekezés. A földm. miniszter értesítette Pancsova városát és a pancsovakubini arm. társulatot, hogy a két év előtti nyári árvizhez hasonló magas vízállást várhatni. Fozanatosítsák tehát már most az összes óvintézkedéseket. A város következőleg a környékkel együtt védelmi állásba helyezkedett, mert a legutóbbi árviz is nagy károkat okozott a szegény telepéseknek, különösen Glogonban és Báránysnál sok ház összedőlt, a lakosságot pedig csak könyöradományokkal lehetett felségíteni.

KÜLFÖLD.

A belgrádi összeesküvők.

Tegnap dé előtt Mosztics ügyvéd beszélt, aki Protics Sztójánt védi a különféle sajtóvétségéről szóló vád ellen. Utána Szimics államügyész válaszolt a védőbeszédre.

Az államügyész replikája után sorra megkérdezték a vádlottakat, mit tudnak még védelmükre felhozni.

Knezevics feláll és általános csöndben erős hangon azt mondja:

— Tudom, hogy eljártam életemet, tudom, hogy veszve vagyok. De mielőtt isten ítélőszéke elé állok, könnyíteni akarok lelkiismeretemen. Nem akarom, hogy lelkemen száradjon artatlanok élete, nem akarom, hogy artatlan emberek gyermekei általam elveszítsek atyjukat. Mindezek a vádlottak, a kiket

Petőfihez.

A „Debreczen” tárczája.

E czímmel egy francia költemény fordítását küldte be Bartók Lajosnak Feledy Irén urhölgy, a nagy költő országos ünnepsége alkalmából, ki azt régi iratai közt találta, s közlése által hozzá kívánt járni a közkegyelethez. 1854-ben jelent meg az eredeti Párisban, de szerzője ismeretlen maradt, mindazonáltal látszik az egész mű szellemén a francia lira jellemzetes, festői szépsége, pathosza.

Megható szeretet bensőségével, egyhelyt a fájdalom egész indulatos kitérésével gyászolja s végül a legmagasabb dicsőítéssel, istenítéssel halmozza el a szabadsághős költő-mártírt. Valóban meghapó, becses emlék abból a korból, mely visszhangot adott a magyar fájdalom kitérésére a tüneményes láng elme kora veszte fölött. Magyarra még akkor lefordítá egy főrangú hölgy, most Bartók Lajos vette tökéletes átjavítás alá s zajos tapsok között olvasta fel a Petőfi-társaság legutóbbi ülésén.

Ime a költemény:

Petőfihez.

Kit a balsors mohón keblünkről elragadt,
Hangod elnémítá eltörve lantodat:
Halld Franciaország szavát, Petőfi halld,
Először zeng sirodhoz üdvözlétedre dalt!

Az ismeretlen sirba, mely nyughelyet ada,
Oh, bár te bírna hatni kesergő szözeata!
Szivedhez jutna el a rózsá illatával,
Mit koszorujaként szép május hord magával.

Most míg a zöld mezőt földi zord hólepel:
Kihült kebled jegét, mi sem éieszti fel;
Nem ébreszt álmaidból ciprusz gyász-suttogása
Melynek alatta van a hótak bus lakasa.

De majd, ha zöld vetés hullámz a réteken,
Midőn a csalogány csattog édesdeden,
S a tavasz tündérének lebben lehellete,
Mely zöld zafir-palástban száll a látkörre le:

Oh, akkor neked is mozdulnak hamváid,
Nézni a halmokat, hol zöld pázsit virít,
Hallgatni a bibor hajnalhasadtakor,
A mint madár dalan zeng a sötét bokor.

Akkor bolyonganod kell szét a zöld utakon,
Az ég lehétől ittas szíveddel, mint egykoron,
A mámor lágy ködeben, mely száll a rengetegre,
Az ej órában, s ott árad szét remegve.

Oh, bár fölszállnál egykor a bérczek ormira,
Elnézni ábrandozva, miként rohan toza
A kékelő folyam, melynek hullámban
Játszik szomorú fűz busan, magányosan.

Akkor fordítsd szemed Franciaohon felé,
Testvéred sirat ott, ki versid rebege,
S szíven nem érzi addig a láncz nehéz sulyát,
Mely átlepnie tiltja a mennynek kapuját.

És ő a szent csarnokhoz kíséri istennődet,
Hol egy tündérvilágnak napjai tündökölnek.
Szeretne ő, mint muzsád, az órákat feledve,
Ide költözni be, öröközöld édenedbe.

Ez édenkert láttad te, ah szent dálnokom,
Kinek lantod ragyogó szízaranyból vagyon,
Midőn lelked követve lángelméd röpülésit,
A végtelen világot büszkén szárnyalta végig.

Magasztos érzetektől dagadván kebeled,
Maga elé idéze akkor földet s eget,
Szived kiáradott, mint illattal töltt kehely,
Melyet gyöngéd kezekkel egy szűz készíté el.

Oh, bűvös dálnok, mint a természet, oly remek,
Ki tud-z szélvészszel versenyt zengeni éneket,
Többé már el nem jönnél a forráshoz tehát,
Holott szöke Eteikéd merengve várt read?

Hogyan, nem néznéd többé a fecskék szárnya-
lását,
A mint valóra költik az ifju tavasz álmát?
Galambok bugását nem hallgatnád-e meg.
Mig föld bokrok között játszszaák szerelmüket?

De nem! pihenj, ha a sir őzri hült porod,
Ha fölnyitni sötét szemed nem akarod,
Hogy a csalfa szívű nőre lesujtanaál,
Ki sirni nem tudott, mikor te meghalál!

De leng még szellemed szahad bérczek felett,
Hol némán s nem legyőzve, él büszke nemzedet,
S keblét a visszhang rezgő szözeata hatja át,
Mely távolból elhozza a szabadság dalát,

Igen, él testvéridben lelked, lehelleted,
Dalaiddal ringatja anya a gyermeket.
Mezőt velök betölti a pásztor-furulya,
A te hangodban szol az egész magyar haza!

Oh, hős! kinek muló volt, s halhatlan élete,
Hadd zengjen vissza benned szíved üdvözléte.
E nagy világnak arra soka kell várni még,
Mig lant megszólaland, oly dicső, mint a tied!

vallomásaimmal a vádlottak padjára juttam, ártatlanok. A merényletre senki sem bujtogott vagy bérelt fel. A merénylet az én művem és Milán király szerencsésének mondhatja, hog' nem a Vaszina-utcán hajtatott át, ahol vártam, mert ott agyonlőttem volna. Minthogyja kocsis más utcába fordul', nem lehettem elég gyorsan ott. Kijelentem, hogy egyesgyedül én vagyok felelős a merényletért. Csak azért vallottam Nikolics, Kovacsevics és Dimics ellen, mert azt hittem, hogy így enyhébb büntetést kapok,

A többi vádlott is mind föl szólal és ártatlanságát hangoztatja. Csak Kreszovics, a montenegrói fejedelem állítólagos megbízottja, tartja fenn a radikális vezéreket fterhelő vallomárait.

Az elnök erre berekeszti a nyilvános tárgyalást. A törvényszék most néhány védőnek arról az indítványáról fog tanácskozni, hogy a bizonyító eljárást néhány új tanu kihasználásával egészítsék ki.

Táviratok.

A franciaországi események.

Rennes, szept. 20. Dreyfus éjjel 2 óra 15 perczkor elhagyta börtönét és családjának egy tagja kíséretében, nagy kerülővel kihajtatott a pályaudvarra. Dreyfus és kísérelője a Chateau-Brehain és Nantes felé menő vonatra szállt.

Rennes, szept. 20. Dreyfusné tegnap delben családjával elhagyta a várost.

Páris, szept. 21. (A «Debr.» ered. táv.) Tegnap minden előkészületek megtettek, hogy Guérinék házat reggel 4 órakor megostromolják. Úgy tervezték a dolgot, hogy műszaki katonák rést törnek a ház falába, a melyen a rendőrök behatoltak volna, hogy a bennlévőket letartózzassák. A házat körül vevő katonák tüzet adtak volna, ha az ostromlottak lönek. Reggel 4 órakor Guérin elhatarozta, hogy megadja magát. Társai akik ellen nem adtak ki elfogatási parancsot, öt percczel előtte távoztak a bázból. Chanteloupé, a ki beteg, kocsin hagyta el a házat. Guérin a köztársasági gardának egy századosa a rendőrfogházba és onnan a Santé-fogházba kísérte, ahol délelőtt 11 órakor beirtak a foglyok lajtsromába.

A király utazása.

Bécs, szept. 21. Ő Felségét Meránba utaztában Lienzben és Innichben a hatóságok, a papság, a város képviselőtestülete és nagy szamu közönség ünnepiesen fogadta. A királyt megerkezesekor és elutazásakor lelkes hoch-kialtással üdvözölte az óriási néptömeg. A tartomány határáról kezdve minden község, a melyet az udvari vonat érintett, fel volt lobogózza. Minden állomáson lövész-egyesületek, zenekarok, tanuló ifjuság és nagy közönség várta az uralkodót és viharos hoch-kialtással üdvözölte az átrobogó udvari vonatot. Mindenütt harangzugas és mozsárdurrogás fogadta az uralkodót.

Andrée.

Stockholm, szept. 21. Az Aftenbladet Ask Larstól, a Martha nevű norvég kutter kapitányától táviratot kapott, a mely szerint a Károly-sziget északi partján egy horgonyos bóját találtak ezzel a jezzel: Andrée sarki expedíciója.

A „Prot. Irodalmi Társaság“ nagy gyűlése.

Debreczen, szept. 21.

Hagyományos vendég-szeretetével, nagy és igaz lelkesedéssel fogadta és vendégelte Debreczen városa a Magyar Protestáns Irodalmi Társulat gyűlése alkalmából a falai közt időző kitűnőségeket. A milyen felemelő határu volt a tegnapi gyűlés lefolyása, épen olyan emlékezetre méltók a nagy gyűlés után lefolyt ün-

nepségek is. Az ünnepségek központja elsősorban Hegedüs miniszter és családja volt, kik valóban kedves emlékeket hagytak maguk után Debreczenben. Ugy a miniszter, ki mint ember a legszimpatikusabbak közül való, mint felesége, ki leányával együtt látogatta sorba Debreczen jótékony és kulturintézeteit. A tegnapi nap eseményeiről a következőkben számolunk be olvasóinknak:

A diszebed.

A gyűlés után diszebedre gyűltek össze a Bika szálloda nagy termében a Prot. Irod. Társulat tagjai s városunk előkelőségei.

A banketten a miniszter egyenes óhajára zene nem volt, A harmadik fogásnál felemelkedett Hegedüs Sándor miniszter s a következő lelkes szavakkal köszöntötte fel a királyt:

Mélyen tisztelt Hölgyeim, Uraim!

Régi protestáns családoknál ebéd alkalmával szoktak imádkozni. Ez a régi jó szokas, nálunk magyaroknál közebedek alkalmával meg van: Imádkozunk a királyért! Oh bölcs király Ő, király nemcsak a trónon, de király a szivekben, király a kötelesség teljesítésében, király a kegyességben, király a megpróbáltatásokban, király a néphez sziveben és király az egész világon. Honunknak Őre, alkotmányunknak fővédnöke és szeretetünknek kizárólagos birtokosa. Abban a mértékben nyerte meg a sziveket, abban a mértékben bilincselte le akaratuinkat, amely mértékben politikai és egyházi téren önlehatározást biztosít számunkra. Ez a természetes viszony nép és király között, az a szeretet, mely önként keletkezik és nem mulik. Az a szeretet, minden időben, minden perczben imádkozik drága életéért, mit a magyar nemzet megtart nemcsak ünnepélyes alkalmakkor, megtart mindenkor, megtart érzésében, megtart számításában, megtart meggyőződésével és ée megtart odaadással. Felkérem tehát Önöket, emeljék poharunkat királyunkra, imádkozzunk érte hogy minél tovább tartson Ő felsege élete napja, mert Magyarország érdeke ezt kívánja. Éljen a király!

A felköszöntőt a jelen voltak allva hallgatták végig s lelkes éljenzessel s tapssal fogadták.

Majd Kiss Áron püspök állott fel s lelkes szavakban éltette Gyurácz Ferencz püspököt. Gyurácz Ferencz Debreczen polgármestereért és közönségéért üritette pohárát. Simonfy Imre polgármester Hegedüs minisztert, K. Tóth Kálmán Hegedüs Sándornét, Hegedüs Sándor miniszter szellemes felköszöntőben Debreczen polgáira s a szonyaira, a város jólétére s fejlődésére emelte poharat. Balogh Ferencz a vendégekért s Szóts Farkasért, Kun Béla az ifjuság nevében a minisztert s a vendégeket köszöntötte fel. Beszéltek még Zelenka püspök, Ujfalussy Béla egyházkerületi főjegyző, ki a hét püspököt köszöntötte fel s még számosan.

A bankettnek, melynek sikerében nagy része van Milöcker Lajos kitűnő konyhájának s borainak, 4 óra után volt csak vége.

A miniszterné látogatásai.

Tegnapi számunkból a nagy anyaghalmaz miatt kimaradt a miniszterné delelőtti látogatásairól szóló tudósításunk.

Hegedüs Sándorné az előre megállapított program szerint leányával együtt megnézte d. e. a város nevezetességeit.

Reggel részt vett az istentiszteleten, azután elment a diszgyűlésre.

A diszgyűlésről tavozva a nőegylet tagjainak kíséretében a kollégium nevezetességeit nézte meg.

A miniszterné legelőször is az anyakönyvtárt nézte meg s rendkívüli érdeklődéssel nézte meg egy a könyv, mint a pénzgyűteményt s az ott levő néhány képet. Külön-

nösen a főiskola volt hírneves tanárainak az arcképét. Ferenczy Gyula akad. tanár kalauzolta itt a miniszternét.

Azután a fizikai szertárt nézték meg; K. Kiss József szolgált a szükséges magyarázatokkal.

A fizikai szertár után az állattani, ásványtani és népismeji muzeumot nézte meg a kegyelmes asszony, mindenütt a legnagyobb érdeklődéssel szemlélvén az egyes figyelemre méltó tárgyakat.

Körülbel 11 óráig tartott a kollégium nevezetességeinek megzemlése.

Ezután kocsira ült a miniszterné és kísérelte s elhajtatott

a Kistemplomba,

hol Dicsöffy József ev. ref. lelkes üdvözölte a kegyelmes asszonyt. A miniszterné az üdvözletre néhány szóval válaszolt, s rövid időzés után ment tovább.

Ezután

a Kossuth-utcai új templomhoz hajtatott. Itt Mitrovics Gyula lelkes fogadta a miniszternét, kit kellemesen lepett meg a templom szépsége. Érdeklődött az akusztikája iránt s szerette volna meghallgatni az orgonát.

— Kitelik én belőlem az orgonista is kegyelmes asszonyom, mondá Mitrovics és felment és eljátszott a gyönyörű hangu orgonán egy szép nyitányt.

Azután

a Svetics intézetbe

ment a miniszterné, hol dr. Wolaflk a Nándor püspök és Sorban Stefánia főnöknő kalauzolták. Végig jártak mi den osztályt, a növendékekhez kérdéseket intéztek. Majd az internátust mutatta be a püspök s a miniszterné fél 1 órakor elhajtatott a

női ipariskolába.

Itt S. Szabó József főgym. tanár szép üdvözölő beszéddel fogadta, melyre a miniszterné röviden válaszolt. A növendékek közül Eritz Olga üdvözölte Hegedüsét egy-egy szép csokrot nyujtván neki és leányának.

Az üdvözölés után Veressné Szathmáry Teréz elnöknő kalauzosa mellett rendkívüli érdeklődéssel nézte meg az egyes növendékek munkáit, kik közül többet megdicsért ügyes és szép munkájáért.

Egy óra fele ért véget a látogatás s a miniszterné a Bika szállodába hajtatott, hol az ebédhez átöltözködött.

A közebed után Hegedüs Sándorné és Rósi leánya, Veressné Szathmáry Teréz nőegyleti elnöknő s több nőegyleti tag társaságában meglátogatta a ker. akadémiát s a Csokonai szobát.

A Csokonai szobában Komlóssy Arthur főjegyző mutatta be Csokonai reliquiáit. — Különös érdeklődéssel nézte Csokonai Vitéz Mihály apjának a naplóját.

A reliquiák megtekintése után az ev. ref. felsőbb leányiskolát látogatta meg a miniszterné. Több mint egy óráig időzött itt Hegedüsé. Belátogatott minden tantórembe, hol az előadások javában folytak s végül az internátus helyiségeit nézte meg. Kiss Albert országgyűlési képviselő kalauzolta az intézetben a kegyelmes asszonyt és leányát, kik csak hosszú időzés után vettek bucsut s indultak a Stefánia árvaház meglátogatására.

Később a nagyerdőre kocsikáztak ki a hölgyek.

Hegedüs miniszter körútja.

A közebed után Hegedüs miniszter lepihent s 5 órakor megkezdte látogatásait. Legelőször is a keresk. akadémiát nézte meg, hol Bayer dr. a ker. akadémia igazgatója üdvözölte.

Majd megszemlélte a Csokonai szobát s a reliquiákat.

Innen Stern József és testvére kegyelme rába hajtatott a miniszter és kísérelte. A gyar hatalmas terjedelmű s kitűnő berendezésű ipartelep, mely valóban megérdemli a legna-

gyobb érdeklődést: annyival inkább, mivel Debreczennek csaknem egyedüli igazi gyártelepe. A miniszter végig nezte a gondosan és apparátussal működő gyárat. Benézett a műhelyekbe, megtekintette a gyár dus raktárát s különösen megnyerte tetszését a telep kitalált disz'argyi.

Érdeklődéssel szemlélte a Szántó-féle szabadalmazott mosható fabetétes keféket s rendkívül megnyerte tetszését.

Ugyancsak itt mutatta be dr. Király Ferencz a miniszternek Szántó Győzőné és Stern Józsefné, Szántó Győzőné cognaccal kínálta meg a minisztert, ki azt elfogadta a következő szavakkal:

— Kedves családja egészségére iszom!

A miniszter előismeréssel emlékezett meg a szép gyártelepről s biztosította a gyártulajdonosokat, hogy szívesen jött el, mert meggyőződött a látottakból, hogy gyáruk magas szinten áll s igazolja a magyar ipar fejlődését.

Azatán az István malomba, onnan pedig a vasuti gépjavitó műhelybe hajtatott a miniszter, hol Szécsényi Károly főfelügyelő fogadta s üdvözölte.

A telepen, melynek mintaszerű berendezése általánosan ismert, több mint egy órát időzött a miniszter, ki a legnagyobb fokú megelégedését fejezte ki a látottak felett.

A hangverseny.

A Magyar Protestáns Irodalmi Társaság tagjainak tiszteletére igen jól sikerült dalestély volt a Bika disztermében szép számú és válogatott közönség jelenlétében. A hangversenyen ott voltak Hegedüs miniszter és családja, valamint a vendég püspökök és vidéki vendégeink kivül városunk előkelőségei.

Még nem láttuk a Bika-szálló termékennyire megtelve.

A programon Rácz Károly nyitotta meg. Utána az »Egyetértés dalegylet« jól szervezett énekkara adott elő pár dalt és »Lehullott a rezegő nyárfa levele« ez dalt Hubertól, Zajos tapsokkal fogadták. Ének számokat még az »Iparos ifjak dalköre« és a »Munkás dalegylet« adtak elő.

Ezután Szabó Irma, szintársulatunk tagja adta elő Vörösmarthy »Szép Ilonkáját«, a melyet többször hallott már tőle a debreczeni közönség.

Tetszett a Petőfi Da kör énekszáma. Népdalegyveleg és »Harangoznak.« Gaáltól. Megismételtették.

F. Kallay Lujza szintársulatunk legkedvesebb énekesnője népdalaival és a »Boissy boszorkány« operett egy részletével keltett nagy hatást. — Virágkosarat nyújtottak fel részére.

Még a »Debreczeni Dalegylet« jó hírnevéhez méltóan a Honfi-dalt Gaáltól adta elő.

A hangversenyt a Szózat zárta be, mit a közönség álva hallgatott végig. Előadták a debreczeni dalegyletek együttesen.

Műsor után tánc volt, mely Rácz Károly zenéje mellett reggelig tartott.

A miniszter elutazása.

Hegedüs miniszter az esti vonattal a fővárosba hazautazott. A miniszter szívélyesen vett búcsút a pályaudvaron megjelenéktől s ismételt köszönetét fejezte ki a polgármesternok azért az igazán szívélyes s fejedhetetlen vendéglátásért, melyben Debreczenben részesült. A többi előkelő vendégek nagy része a mai napon távozott körünkből, s azt hiszük, épen olyan kedves emlékekkel, mint a milyeneket az ő látogatásuk nekünk szerzett.

H I R E K.

* **A gályarabok emlékkünnepélye.** Ma d. e. 1/2 11 órakor a kollegiumi emlékkertben levő oszlopkó előtt az ifjuság a gályarabok emlékére ünnepélyt rendezett, melyen jelen voltak Szász Károly és Kiss Áron püspökök, Szabó János Görömbe y Péter, Sütő Kálmán Szabó Károly

esperések, dr. Kiss Áron, Petri Elek, Nagy Károly theol. tanárok, Dicsőffy József Könyves Tóth Kálmán lelkészek, Csiky Lajos ak. igazgató, s nagy számú közönség. Megjelentek az ev. ref. felső leányiskola növendékei Kálcsa Róza s Karácsónyi Ottilia vezetésével, a növendékek közül pedig Szűcs Irén és Bugyi Anna VI. o. tanulók diszes koszorút helyeztek az emlékoszlop talapzatára, rövid, de bátor és szép beszéd kíséretében. A tulajdonképeni program első száma közének volt (a XC. zsoltár első verse,) majd Kovács Kálmán hittanh. mondott lendületes alkalmi beszédet, utána a Földi Sokolai Énekkar adta elő Luther énekét (Erős várunk nekünk az isten.) Kun Béla joghallgató »A Gályarabok korából« cz. elégikus költeményét szavalta el olyan hatással, milyenben a tehetséges, fiatal poéta mindig részesülni szokott s a XXII. zsoltárnak eléneklése zárta be a maradandó hatású, diszes ünnepélyt.

* **Epizódok.** Alig hisszük, hogy miniszter még annyira megnyerte volna nagy Debreczen tetszését, mint Hegedüs Sándor. Végtelenül szimpátikus egyéniségű ember, kinek nem utolsó érdeme az, hogy nagy magyar és szíves kálvinista. Hegedüsben nincs meg az a nagyási düh, a mely oly gyűlöletessé teszi az önértékes embereket, az ugynevezett »emmibül letteket.« Demokrata mert demokratának született s mert világosabb eszű ember a »jog, törvény és igazság« kormányának bármelyik tagjánál. Szóval Hegedüs Sándor olyan benyomást tett reánk mely majdnem elfelejtett velünk minden politikai ellentétet. A kereskedelmi akadémiában, a Csokonai-szobában felkérték, hogy írja be nevét az emlékkönyvbe. A miniszter felveszi a tollat s észreveszi, hogy a lapon feleségének és lányának neve van írva.

— Hát már itt volt az én feleségem és az én kis rosz leányom? — kérdezte mosolyogva.

— Igen — válaszolt valaki — a kegyelmes asszonyok egy órával előbb szerencsétlenné bennünket.

— Helyesen; legyen együtt az egész család...

A Stern-féle kefogárban egyik gyártulajdonos bájos felesége arra kérte a minisztert, hogy fogadjon el egy pohár cognacot vagy egy szivart. A miniszter kedélyesen válaszolt:

— Már ha választani kell, akkor iszom. A miniszter kíséretében levő újságírók közül lelkesedve kiáltott fel egy:

— Látszik, hogy újságíró volt!... A Vaggonjavító műhelyben mindent meg akart nézni a kegyelmes ur.

Még hátra volt egy csomó nézni való, pedig a társaság nagyon ki volt merülve. Egyszerre csak megszólal valaki a társaságból:

— Jobbra menjünk, kegyelmes uram!...

— Mi van arra? — kérdezte a miniszter.

— A kocsi ki! — kegyelmes uram... A miniszter elérte a célzást s a következő pillanatban a város felé robogtak a kocsi.

* **Hegedüs a Fröbel-gyermekkertben.** A miniszterné többek között kitüntette látogatásával a Fröbel-gyermekkertet is. A kegyelmes asszony a legnagyobb fokú megelégedését nyilvánította a látottak felett s különösen Góth Józsa tanítónőnek, kinek elő-

adása rendkívül megnyerte a miniszterné tetszését.

* **A miniszterné az ipariskolában.** Mint lapunk más helyen megemlékeztünk, Hegedüs miniszterné leányával a nőipariskolát is meglátogatta. A látogatásról természetesen előre értesítve lett az igazgató, ki e végből szükségesnek tartotta, hogy a növendékek munkáiból néhányat bemutasson a miniszternének. Mivel azonban még az ideai növendékeknek nincs kész munkájuk, a tavalyi legszébb munkát készítő növendékek kezimunkáit s rajzait kérte be az igazgató. Így az Engel Irén, Markus Irén, Borsovay Rózi és Biedermann Frida munkáit, melyeket be is mutattak a miniszternének, ki megelégedését fejezte ki a bemutatott munkák fölött.

* **A kertészeti kiállítás megnyitása.** A debreczeni kertészeti kiállítás rendezésén lázas erővel dolgoznak a nagyerdei pavilomban hogy munkálatokkal holnap estig teljesen kész legyenek. A kiállítás ünnepélyes megnyitása szombaton délelőt kilencz órakor lesz. Attól kezdve a kiállítást megnézhetik az érdeklődők.

* **Monstre váltóhamisítási per.** A debreczeni kir. törvényszék büntető tanácsa f. hó 25-én htfőn reggel kezdi tárgyalni Suba Jánosné és társai monstre magánokirat hamisítási bűnügyét. A törvényszék vád alá helyező végzése 50 oldalra terjed. Első rendű vádlott Suba Jánosné szül. Faragó Zsuzsanna volt házimesternő, a ki egymaga 54 rendbeli váltóhamisítást eszközölt. A vádlottak száma kilencz. Másodrendű vádlott Kovács Józsefné husárlónő 14 rendbeli váltót hamisított. — Nagyobb rekordot értek el a váltóhamisításban: Kécskes Sándorné 28 rendbeli, Elek Ferenczné négy rendbeli, Szepesi Sándorné nyolcz rendbeli, Albert István hét rendbeli váltót hamisítottak. A vádbeli cselekmények száma 64. A monstre per tárgyalása mely htfőn reggel a törvényszéki palota első számú nagy tanácstermében fog foyni, — körübelől nyolcs napig tart el. A vizsgálati fogságban levő Subáné védőjeül hivatalból dr. Fejér Ferencz, majd dr. Weisz József ügyvédek neveztek ki, de ezen ügyvédek a védelmét nem fogadták el.

* **Az új köbányai plébános.** A főváros közgyűlése ma tulnyomó többséggel választotta meg Hock Jánost köbányai plébánosnak. Hock János egyike a legjelesebb egyhazi szónokoknak. Hockot a közgyűlés 153 szavazattal választotta meg 125 szavazat ellenében.

* **A parlament megnyitása és a munkások.** A főváros szocialdemokrata munkásai az országgyűlés újbóli összehívása alkalmából nagy tüntetésre készülnek az általános szavazati jog érdekében. Vasárnap e végből tizenegy munkás gyűlés volt, a melyek azonos napirenddel elhatározták, hogy a munkások szeptember 24-én az újvásártéren tüntető körmenettel kapcsolatos népgyűlést tartanak. A pártvezetőség azonkívül ténsténkint a főváros utcáin akar tüntetéseket improvizálni, sőt sok ezer munkásból álló tömeget kíván a parlament elé vezetni. Felhívják a vidéki elvérszakat is, hogy egy és ugy nazdn időben a nagyobb helyiségekben rendezzenek hasonló tüntetéseket.

* **Kilencz forint a buza ára.** Alacsonyabb amerikai jegyzések és igen erős hozatalok daczára a hangulat a budapesti gabonatözsden napok óta változatlanul szilárd volt. A malmok ugyanis elérkezttnek látják az időt készleteik kiegészítésére, mivel a lisztüzlet kedvezőbben alakul és a liszt-kivitel is javult. Az arak a múlt hét folyamán ugyan csak néhány krajczárral emelkedtek, de 70—80.000 metermáza készbuza került eladásra és egy tétel tiszavideki 82 kilogrammos buzárért már 9 forintos árt fizettek. A határidőpiacra is kevéssel emelkedtek az arak.

* **Az elbűvölt vasuti állomás.** Egy csanádmegegyei vicziális vasut személyvonatával az utasok és a személyzet nagy rémületére igen különös eset történt a napokban. A vonat tudniillik beerkezett egy állomásra,

de ott mélyes csend és némaság fogadta. Nem volt ott se alisz, se tiszt, se munkás, se állomásfőnök, nem láttak senkit se. Az esti homályban mindez olyan kísértetiesnek tűnt fel. A vonat vezető előbb a földszinti hivatalos helyiséget járta keresztül-kasul, aztán fölment az emeletre, végig zörgette a tiszti lakásokat — sehol előlénynak semmi nyoma. Csak a saját lépteinek visszhangja kongott a hosszú folyosón és a dörömbölés zajától zengett az épület. Mi történhetett itt? Büntény vagy spirítizmus? Megölték és kirabolták az egész személyzetet, vagy elatatták boszorkányos, természetfölötti erővel? A vonatvezető tanácsot ül a gépészszel, magukhoz veszik a fűtőt is és tovább kutatnak az állomási épület kevésbé barátságos helyiségeiben. Így jutottak le a pinczébe. És ott csakugyan rémes látvány tárult eléjük: ott feküdtek egymáson az állomásfőnök, a pénztáros és a forgalmi tiszt mereven, sárga arczczal. Ki tette ezt? kiáltott fel megdöbbenve a gépész. Halk nyöszörgéssel szólalt meg az egyik haldokló, kibem még volt némi élet: A vörö, a vörös... többet már nem szólhatott. A gépésznek azonban egy reménysugár villan át az agyán és egymásntán talpra állítják és a falnak támasztja a hülakat. Akkor derül ki, hogy egy vörösborral telt hordó körül feküdtek az elesettek és sem rablók, sem hipnotizőrök nem bűnösök az esetben. Az állomásfőnökbe azután néhány dézsa víz közvetítésével némi kis életet öntöttek, kiből aztán lassankint kivették, hogy mi történt. A községben keresztelőt tartott egy jó emberük, az asszonyok ott is vannak mind gyerekestül, őket azonban a szolgálat az állomáshoz kötötte, miért is nekik egy hordóbort oda helybe küldtek. Mert egy viczinális vasutas meghalhat, de az állomási épületet el nem hagyja, különösen vonatérkezés idején. A vonat aztán teljes két órai késedelem után szerencsésen folytatta útját.

* Ismét szerencsétlenség a hadgyakorlaton. A klagenfurti hadgyakorlat sem mult el a nélkül. Egy ágyu ugyanis földült a maga alá temetett néhány tüzért. Az ágyu fölötté az egyik katoná hasát, egy másiknak pedig a felső czombját zúzta össze.

* A budapesti egyetemi hallgatói. Ezeknek sem mindeniknek oly rózsás az élete mint a többi jogakadémiai szegény hallgatói magoknak festik. Három fővárosi diák megható levelet írt melyben elpanaszolja, hogy anyagi segítség hiányában nem tudja tudományát folytatni. Az egyik harmadeves joghallgató, a ki ha nem segítenek rajta jószívű emberek, most, közel kiűzött czéljához, kénytelen pályáját félbeszakítani. Eddig ugyan hasztalan fáradt, mert egyik háznál ridegen elutasították, míg a másik helyen meglepő részvétüket fejezték ki az emberek, de nem segítettek rajta. A másik diák letette már az érettségét és most lépett a jogi pályára. Szegény fiú, a ki meghálálja, ha valaki pályáján segítenél. A harmadik még csak a 7. gimnáziumba jár és sajnos a fiatal korában szorult rá embertársai segítségére. Arra kérte föl rájuk olvasóik figyelmét, akad közöttük, a ki foglalkozást munkát ad nekik és ezzel segíthetjük.

* Grófné és cigányprímás. Párisban ismét sokat beszélnek egy romantikus szerelmi történetről, melynek részletei sokban hasonlítanak a Chimai hercegnő és Rigó Jancsi szerelmi regényéhez. De R ime grófnő mint szenvedélyes zenekedvelő előszeretettel látogatta a francia főváros azon helyiségeit, melyekben zenekarok játszottak. Leggyakrabban járt a «Grand Café»-ba, mivel ott egy cigánybanda játszott, melynek nemcsak zenéjét, de zenészeit is különösen kedvelte. De R ime grófnő hemutatta magának a barna fiukat, kik közül egy Baki Gyula nevű nagyon megnyerte tetszését. Nem telt bele sok idő és grófné és cigány között bizalmas viszony fejlődött. — Baki ravaszul értett ehhez, hogy a grófnő vonalmát miként használja ki saját előnyére. Elmondta a grófnőnek, hogy szeretne Magyarországon egy nagyobb birtokot vásárolni, melyet most könnyen megvehetne 100.000 frankért, ha ott később 800.000 frankért is értékesíthető. R ime grófnőnek volt ugyan 100.000 frankja,

de egyelőre nem akarta kezéből kiadni, miután hozományul szánta a szép cigánynyal kötendő házasságához. Megjegyzendő, hogy Baki Gyula azonban abban is hasonlít Rigó Jancsihoz, hogy neki is van hitvestársa Magyarországon, aki epedve várja haza férjeurat. Baki Gyula annyira megbabonázta a szerelmes grófnőt, hogy ez végre 75.000 frankot adott át neki a birtok megvásárlására. Alighogy a pénz a kezében volt, a ravasz cigány azonnal eltűnt Párisból. Később látta be R ime grófnő, hogy csalónak esett aldozatul és feljelentette a cigányt a törvényszéknél. — A törvényszék azonban hiába köröztette Bakit, mert a ravasz cigánynak maig sincs semmi nyoma. A francia perrendtartás értelmében azonban, a tárgyalás a vádlott távollétében is megtartandó, „par defant” mint a francia műkifejezés mondja. Baki Gyula tehát 3 évi pörtönre és 100 frank bírságra ítülték el. R ime comtesse azonban valószínűleg halálaig sirathatja szép cigányát és 75.000 frankját.

* Elveszett brilliánt mellű. Tegnap este Schwarz Vilmos hutororgyáros házából a Bika-szállodáig vagy pedig a Bika díszteremben elveszett egy antik foglaltású mellű mely k ö z é p e n n a g y o b b, — körülötte pedig apró brilliáns kövekkel volt kirakva. A megtaláló bő jutalomban részesül, hogy ha a II-ik kerületi rendőrséghez, — vagy pedig a főszolgabírói hivatalba beszolgáltatja.

* Zeneestély. Ma este a Corsó kávéházban R a c z Karoly zenekara közreműködése mellett egészen új műsorral zeneestély tartatja.

x A Magyar király kávéházban szombaton, szeptember 29-én kezd megismét a 39. gyalogezred zenekara, Krause karmester személyes vezetésével hangversenyeket igen érdekes műsorral.

* Fekete Jakab uri divat, fehérnemű kalap, női és gyermek cipő, különlegességek üzlete, főpiac a kis templom mellett, a mai kornak megfelelően megnyitott.

Aksziómák.

(Perls Armin pécsi rabbi újévi beszédéből.)

Nem erős hadaiban, iparában, gazdag tárházaihan áll valamely nemzet ereje, hanem közszellemében. Az igazság a só, a mely megóvja a szellemet a rothadástól. De ha a só ízét, erejét veszí, ha az igazság érzőke elsatnyult, elkorcsosult: a közszellem is csakhamar hanyatlásnak indul. És a mely napon a közszellem megesett, elesett maga a nemzet is.

Egy fájdalom nyilallik át az emberiségen: az elégtelenség, meghasonlás és belső szakadozottságnak fájdalma. A lelkek egyensúlyra megbillent, a színek harmóniája zürzavarrá bomlott. A forrongás, omlás, erjedés és ernyedés tüneteit látjuk; mindenütt, államokban, társadalomban, felkezetben, családban egyaránt. Az erkölcsi világ hevederjei; hit, jog, elv, igazság és lelkiismert elkorhadnak, lemállanak és itt van megint az erkölcsiök kavargó chaosza.

Nép, mely első törté össze az eszme rabbiinc-ent, a dogmát, a betűt, az előítéletet: hinarjába bonyolult. Nemzet, zászlóvivő, nagy nemzet, mely királyokat hurczolt vérpádra, hogy az emberi jog és igazság feléjét emeje a trónra, jogfosztással akarja becsületes helyre állítani. A kardesörtetéstől nem hallani az elgyötört igazság fejjadulását. Aháb idejét értük: halálra viszik az ártatlanul elítelt Nabótót.

A közerköcsök korhadnak, a közlekiismeret beteg. Becsületnek nincs becsé, a tisztességnek nincs tisztellete. Az élet nagy országutján tengelyt akasztanak a vételkedők és az

érdek leszoritja, félre löki az érdemet. A sebhedtet, az elbukottat nem emeljük karjainkra, hanem eltapossuk, átázolunk rajta, mert jótékonyágunk is csak külsőleges, gépies valami, szeretet, száralom és emberismeret nélkül való: engesztelő áldozat a panasz oltárán.

Sehol egy megváltó gondolat. Sehol egy kimagasló szellem. Tehetetlen középszerűség viszi a zászót, viszi a szót. Jellemünk nem edződik meg az élet zivatarában. Elvünk nem küszködik at a homályon és kétségen. Leuge nádszálak vagyunk, melyeket a körülmények és viszonyok szele jobbra balra hajt. Holt halak, melyeket az ár sodra visz tova. Azért nincs hi ünkben lendület, nincs reményünkben erő, nincs szerete ünkben hűség.

A társadalom nem eleven szervezet, a hol a meleg piros vér egy középpontból, a szívből sugárik szét, viszárad, majd megiszultva újra szerte ömfik; nem eleven szervezet, melynek minden egyes ize-szála kettős életet él, egyet önmagáért és egyet az egészért, hanem hol szervezet, melynek egy terjeszkedő titkos rugója hozza mozgásba és hajtja — a hatalom, az érdek — minden kerekét.

A természet kiaknázása, erőinek kihasználása és alávetése, az anyag feldolgozása és megművelése közben mi magunk is torkig merültünk bele az anyagiasságba. Hideg, jőzan ész megvette idealjainkat, letarolta a kedély és a képzelet legszebb virágait. A gondolatot felváltotta a gond, az alkotás helyébe az alakítás, a törekvés helyébe törtetés lépett. — Összes reményeinket leforrázta a való.

Elválasztották a morált a vallástól és azt hívék, az iskola pótolni fogja a templomot, az okoskodás kenyszerűsége nagyobb, erősebb lesz lsten parancsánál; hogy a tudomány magasztosabb, maradandóbb eszményt teremt a hitnél. S ime mire ébredünk! Soha sem voltak a lelkek oly sivarak, önzők, haszonlesők, gyönyör hajhászók, oly kegyetlenek, mint mostan. A gyermekbűnösök száma ijesztő arányokat öltött, elannyira, hogy befogadásukra szűkek a börtönök, kevesek a javító intézetek.

Növelték az ismereteket, de nem nevelték a jellemet, tehetséget, akaratot, az egyént. Az egyöntetűség az oktatás idealja, végcélja. — Egy közös mintába szorítanak mindent, betűt, számjegyet, gondolatot, kifejezést. Valóságos Prokrustes-ágy! A véznát, csenevész addig huzzák-nyujtják, míg nagykeservesen kitöltik a mintát. A nagyobb, erősebbet, kitul ér a forma szelén, megcsontkítják.

Az élet legszentebb kötelessége, legszorosabb kötelessége a házasság, nem a vágyódó szívek összeolvadása. A tűzhely, a ház nem vár, ahonnan izmos karral, dobogó szívvel, lobogó zászlókkal indulunk az élet csatáiba, hanem verpad, ahol sok vihart látott hajónk törött árbocokkal kiköt és pihenni tér.

A gyárak kéményei magasabak ugyan a templom tornyainál, de azért nem hallani a boldog lelkek háladó zsolozsmáit. A szíjak sirását, a kerekék zakatolását tulbarsogja a perbeszálló nyomoruság dacos morája. Mert a fényűzéssel, puha kényelemmel, felhalmozott kincsekkel nem a közjólet, az általános szerény megélhetés áll szemben, hanem a kiaszott, sapadt arcu inség és nyomor. Valamikep a magas bérceket sem a sik rónaság, hanem sötét örvények, feneketlen mélyégű szakadékok környezik.

A felszabadult polgári osztály nem teljesítette tisztet, nem felelt meg a hozzája fűzött várakozásnak. Övénynek kellett volna lennie, mely összeköt és átvezet az uri lakból a műhelybe, a műhelyből a tanyára, a tanya-

ról a palotába. Nemesi önértet kellett volna adnia a munkának és a munka tartalmasságát a nemesi címnek. Gyűjtő medenczének kellett volna lennie, a mely egyesíti magában a származás vérét, a munka verejtékét, a szájalom könnyét, hogy evvel gyurja meg az agyagot, melyből a nemzet eszmény alakja készül. De ék lett a törzökben, czövek, mely feljebb emeli a magasat és lejjebb szorítja az alacsonyokat.

Nincs hátgerince, függetlensége, öbocsúlása. Nem a főntvaló, hanem a főlebbvaló, nem a kegyelmek Ura, hanem a kegyelmes ur az istene. Verseny-pályája — a cselédlépcső, fegyvere — a kilincs és alázatos folyamodványa — az ő hadizenete, föltetele, beke-szerződése.

Mert nem tanították járni a maga lábán, hát csuszással-mászással vergődik át az életen. Mert idejekorán nem vették le a hályogot a szeméről, elkorcsosult a látó idege. Ugy járt, mint a vakondok: mert szünet-szüntelen a sötétben turkált, elvesztette a szeméit.

Az egész belső élet megkövesült, csak a formája maradt meg, a külső, a látszat, a kép-mutatás, a társadalmi ildomosság máza alá rejtőzködő hazugság, mely uralkodik a szíveken, a szájakon, a tettekben.

Még Isten szentélyébe is betolakodott a hideg fenyegetés és tetszelgés. A vallásból sem maradt sokkal több a simára csiszolt formágnál, a cifraságnál. Meg van a szent beszéd, de kivészett belőle a proféták lelkét rázó, elevenbe vágó igazsága. Meg van a régi szer-tartás, de kivészett belőle az értelem, a lélek. Meg van az imádság, de kivészett belőle az áhitat. Meg vannak a nyugalom ünnepnapjai, de nincsen rejtők phenes. Egész életünkön át álarczot viselünk, hogy mar saját magunkra sem ismerünk.

Elhamvadt a magzat hő szerelme,
Nincs magasra törő szenvedelme,
Jégkebelben fásult szív-t zár.

Kérditek, mi tartja hát fenn, mi tartja hát össze ezt a bünrágta, üres, odvas világot? Hát mi tartja össze a hidat, melynek pillérei elkorhadtak és padlóit redvesek? Mi tartja össze az üres hordót, melynek dongái elrohad-tak? A seprő, az iszap, mely fenekére szállt és megkeményedett. A sar, a szenny, mely a deszkák közé szorult. A mocsok az ő összer-tartó kapsok.

Törvénytörések.

§ Késő. A gyűjtőfogházban egy rongyos napszamosnót őriztek a börtönőrök. Szörnyű vaddal terheltek az asszonyt, az irások azt hirdették róla, hogy megmérgezte két gyer-mekét.

Két aranyhaju, kek szemű gyermekét, a kik az utca porában nőttek föl, a kik kevés kenyeret kaptak s naphosszat az utca többi gyermekeivel hanczuroztak, kergették egymást s alkonyatkor fáradtan tértek haza az ala-csony, piszkos szobába — éhezni. Anyjuk á téglát hordta az emeletes nagy háznál s csak este látta a két gyermeket, nappal az utca vigyázott reájok, meg a sarki rendőr, a ki elkergette őket az utról, ha kocsik közeledett fejőik.

Egyszer beteg lett mind a két gyermek. Sapadt arcuk elfakult, a szavuk elállt, a szemük világa megtört. A házbéliek azt sut-togták, hogy Szirotka Pálné megölte mind a két gyermeke.

A suttogás a rendőr föléhez is eljutott, bekísérte az asszonyt a kapitányságra, onnan a törvénytörő fogházába vitték Szirotkánét. Heteket töltött a fogházban és innen a gyűjtőfogházba vitték. És egyre csöndes-bb, szótlanabb, sapadtabb lett az anya, a kit gyer-mekei meggyilkolásával vádoltak. S őszre fordult az idő — a fogház orvosa csak rázta

a fejét, a mikor a beteg rabasszonyt látta. Egy reggel, mikor a börtönőr benyitott a szűk cselébe, a hol Szirotkáné szenvedett, halottat talált a keskeny vasagyon, az asszony meghalt a börtönében. Az aranyhaju gyermekek holttestét pedig felboncolták s a feldarabolt holttestben Felletár Emil országos vegyész kereste a pusztító mérge nyomait. A szorgos kutatás hiábavaló volt, az országos vegyész nem talált a mérge nyomára s az napon, a mikor véleménye jelentése a törvénytöréshez érkezett, hogy a Szirotka gyermekek holttestében nyoma sincs a mérgeknek, akkor halt meg az anya, akit azzal vádoltak, hogy megölte két gyermekét.

Egyház és iskola.

Az ág. evangélikusok egyetemes gyám-intézeti közgyűlése Szarvason vasárnap lesz. A vendégek, köztük Sarkány, Baltik és Zelenka püspökök, továbbá a protestáns hitélet dignitariusi és világi méltóságai szombaton érkeznek ide.

Az Országos Közoktatásügyi Tanács állandó bizottsága f. hó 19-én tartotta a nyári szünet után első ülését B e ő t h y Zsolt elnöklésével. Napirenden volt a középiskolai tantervi utasítások átdolgozása, a mit ugyane tantervek befejezett revíziója tesz szükségessé. Az állandó bizottság határozata szerint a mai utasítások egészben véve fen-tartandók s változtatás csak ott történjen rajtuk, ahol az ekerülhetetlenül szükséges. Szükséges pedig, hogy a revideált tantervhez, alkalmaztassanak, az iskolai élethez közelebb hozatvan, praktikusabbá tétesenek s egyszer-rűben és világosabban fogalmaztassanak. Kimondta az állandó bizottság azt is, hogy a gymnáziumok és reáliskolák számára külön-külön utasítások szolgáljanak ugyan, de ezek a revideált, tanterveknek megfelelően lehetőleg egyöntetűek legyenek. Az utasítások átdolgozására, az állandó bizottság középiskolai taná-rokat kér fel, a kik a tanács középiskolai szakbizottságával egyetértésben végzik a reájuk bizott munkát a közös tanácskozásokon meg-állapítandó elvek és módzatok szerint.

Az állandó bizottság legközelebbi ülésén megkezdte a tanítóképző-intézetek revideált tan-tervének tárgyalását.

A Magyarország, ez az annyira elter-jedt lap nagy sikerét annak köszönheti, hogy irányzatát s mmiféle magánérdek által be-folyásoltatni nem engedi. A nagy közönség a maga csalhatatlan érzékével hamar felismerte ezt és innen magyarozható az a példátlan rokonszenv, a melylyel az ország olvasóközön-sége ezt az újságot fekarolta. Mindenkinek tudja, hogy mekkora része volt a Magyarország-nak a 30 év óta rank nehezedeó politikai rend-szer megdöntésében és hogy most is milyen éber szemmel örkődik azon, hogy az ország folyamában lévő politikai átalakulása, nagy remzteni czéljainak biztosítására k dvezőleg ténjenek meg. Eme nagy ezél megvalósítása végetti sorakoztak a »Magyarország« zászlaja köré az ország legkiválóbb publicistái, ki-zárólag e lapnak szentelti roppant szellemi erejét a magyar publicisztika díszé és büsz-kesége: Bartha Miklós. Vezércikk-írói közé tartozik Kossuth Fereocz is. A lap élén pe-dig Holló Lajos orsz. képviselő áll, a kinek nagy tevékenysége és minden közszükségünk iránti énk érzeke általános ismeretes. Oda-adóan támogatja őt munkájában Dr. Lovászy Marion, a lap fele ő s sserk sztője.

Ki kell még emelnünk, hogy a Magyar-ország hírszolgálatát a leggyorsabb és legőké-létesebb úgy, hogy ez a lap a magyar hir-lapirodalomban valóságos specialitás számba megy. A vidéki olvasó ugyanis már kora reg-gel kezébe kapja az előtte való napnak hü pontos megbízható és kimerítő krónikáját. Elő-fizetési ára a lapnak egy évre 14 frt, fél év-re 7 frt, negyed évre 3 frt 20 kr. Az előfi-zetési penzek postautalványon a Magyarország kiadószálatába (Budapest, Teréz-körút 19 sz.) küldendők,

Tudomány, irodalom, művészet.

A regény műfaja.

Irta és felolvasta **Csengey Gusztáv**, az eperjesi kö-zös — ev. és r. kath. — tanári körben.
(Folytatás.)

Minden oly különös, oly titokzatos volt. Valami csodálatos fény világította be a kastély nagytermét, hol egy arany asztal körül lovagok ültek. Egy nyoszolyán pedig nehéz sebben feküdt egy királyi alak.

Majd gyönyörű fiatal leányok jöttek be égő gyertyatartókkal s egy közülök, ki a leg-szebb volt, egy tündöklő drágakövet tett le a király elé.

Percival bamuiva látta, hogy mikor a követ a király elé letették, az asztalra rakott tányérok és poharak egyszerre megteltek étellel és itallal.

Azután egy vértől csepegtő lánzsát hor-doztak körül a teremben, mire ott sirás és jajgatás hangzott fel.

A lovagot ezek a csodálatos dolgok bá-mulatba ejtették, de bármennyire szerette volna is tudni, hogy mindez mit jelent, nem intézett kérdést a jelenlévőkhez egyik jelen-segnél sem. Azt hitte, hogy helyesen cselek-szik, ha szerényen, csendesesen viseli magát.

Az előadott jelenetek után ágyához ki-sérték, hol lefeküdt s elaludt. Azonban ébre-dése újabb bamuivára ragadta. A kastélynak se híre, se hamva s ő a pusztta földön feküdt. Főikkel, lovára veti magát s elgondolkozva to-vább indul vándor útjára. Utközben egy szép leányra akad, akinek Szigune volt a neve s aki kedvese holttestét tartotta karjai közt. — Rögtön följánlja neki szolgálatát, miközben elmondja, hogy éppen most milyen különös kas-élyból jön.

— Megkérdezted-e okát mindannak, a mit láttál? szól hozzá a leány.

— Nem kerdeztem semmit — felel a lovag.

— Ugy nem kell szolgálatod — jegyzi meg Szigune — mert az üdv ingyen ado-mány, melyre hivatalosak lehetünk, de kerde-zősködni járni kel utána s a ki tanuja isten titkainak es még sem igyekszik mélyökre hatni, nem érdemli, hogy része legyen bennök.

A lovagot ez még tündöbbé tette. Tehát valami olyat muasztott el, a mi üdvére lett volna. Tovább lovagol. Téli idő volt. Egyszer a havon három vércseppet vesz észre, amiről otthon hagyott nejenek könyei jutnak eszébe, de hazatérni nem tud, folytonosan háborgatja az a tudat, hogy meg nem kérdezte, mi okozta a bűvös kastély királyának sebet? Szigune szavából tudja már, hogy a látott drágakő a Grál volt s ő elszalasztotta a kedvező alkal-mat, hogy a szentség üdvében részesüljön. De keresni fogja, s addig keresi, míg vagy belehal, vagy újra megtalálja azt a bűvös kastélyt.

Négy hosszú évig bujdosik kitartóan, sok kalandot átél, folyvást az a magasztos czél lebeg előtte, miközben még azt is elfe-lettede, hogy Istent gondoljon. Egy meztalab vándorló ősz lovag juttatja eszébe, ki meg-szólítja egyszer, hogy miért visel fegyvert Nagypenteken? Ez a megváltó szenvedését juttatja eszébe. Ekkor elereszti a kantart s lovára bizza sorsát. Lová egy remete-kuny-hóhoz viszi, hol nagybátyjára Trevrezentre akad. Ez fölvi agosítást ad neki a Grál-szent-ségről, de egyszer-mind megdorgálja kevély-ségéért, hogy Isten ellen zugolódott s gyónása közben fölemlgette, hogy nem bánt vele hü-sége és érdeme szerint. Rámutat az isteni kegyelemre és igazságra Percival másik nagy-bátyja Amfortas esetében. Ez volt a Grál-ki-rály. Érzéki szerelem bűnébe ejtette, ezért szenved sebében, melyet mérgezett szaracznő landsa ejtett rajta. Csak a Grál látása tartja fenn életét, de kinaitól csak akkor fog meg-szabadulni, ha Percival, ki utódaul van li-szemelve, magától tesz kérdést a csodák fe-lől, melyeket a Grál-szentség várában látott. Amfortast pedig egy gonosz tündér Orgeluzé ejtette meg, ez ellen kell küzdenie s neje iránt való tiszta szerelmének erejével legyöz-heti a gonosz varázslatot,

lelkéb
lassa
nehéz
örömt
vench
földer

dorin
mór l
de ka
Perciv
isteni
az, tu
gyerm
lesz a
a büv
dezősk
nagyb
rály. I
azt a
keletr
később
gat ter

E
élvezik
küzdél
nak L
ezt W
az a L
operáj
I
ság és
szerele
a szive
egyés

H
regény
egy in
kozásr
ékszer
női ben

W
átültet
gyonk
zaba i
tek-e?

A
kezőleg
megvoft
mondák
zeti me
papi en
későbbi
használ

A vetés
18
Sz
az első
meleg n
járás ez
a már-n
országba
időjárás
sinyletté
és egyb
azonban
dohányt
hereszén
a cséplé
Az
munkála

Se
14 fr
5

Percival belátja gyarlóságát, megtisztul lelkeben. Előbb hazatér, hogy nejét meglátassa s hü szerelmétől új erőt nyerjen a nehéz vállalatra. A kerek asztal lovagjai örömmel fogadják, de csak kevés ideig örvényhetnek neki, mert újra utra kel, hogy fölkeresse a szent-Grált.

A szentség keleten van, oda kell vándorolnia. Új kalandok érik. Egy Feirifiz nevű mór lovag támadja meg: Percival legyőzi, de kardja ketté török a mór lovag sisakján. Percival nem öli meg, hanem megtéríti. Az isteni kegyelem akarja így. Megtudja, hogy az, tulajdon atyjának egy mór nőtől született gyermeke, tehát testvére. Percival tehát méltó lesz arra, hogy a szent Grált megtalálja. Újra a bűvös kastélyba jut. De most önként kezdődik mindarról, amit lát: ezzel feloldja nagybátyját kinaitól és maga lesz a Grálkirály. Feirifiz megkeresztelkedik és nőül nyeri azt a szüzet, ki a grált őrizi, aztán nejevel keletre költözik, ott egy fiók születik, aki később János pap névvel keleten Isten országát terjeszti.

Percival pedig hazatér nejehez s együtt élvezik az élet boldogságát, melyet annyi küzdelem után a nemes lovag kivívott. Fiának Lohegrinnak külön története van. De ezt Wolfram már nem vette föl eposzába. Ez az a Lohengrin, kiről Wagner nagyszabásu operáját írta.

Ime egy lovag eposz tartalma vallásosság és a melyben a vitézség mellett már a szerelem is nagy szerepet játszik. Nem érzie a szives hallgató, hogy a későbbi regényfaj egyes elemeivel már itt is találkozunk?

Hasonlitsuk csak össze Dumas híres regényével a „három testőr”-rel. Nem éppen úgy indulnak-e azok is arra a merész vállalkozásra, hogy a francia királyné gyémánt ékszereit Angliából visszahozzák neki, mert női becsülete forog kockán?

Wolfram eposzát csak prózába kellene átültetni, hogy lovag regényne legyen s nagyon közel fekszik a gondolat, hogy a próza irt lovagregények nem így keletkeztek-e?

Azonban még sem így történt, sőt ellenkezőleg: a legtöbb lovag-eposz szövege előbb megvot prózában, legalább azok, melyek régi mondákat tartalmaztak. Ezeket a régi nemzeti mondákat egyes krónikások, sokszor épén papi emberek, szerzetesek följegyezték s a későbbi lovagkor költői ezeket a krónikákat használták forrásul.

Folyt. köv.

KÖZGAZDASÁG.

A vetések állása és a mezőgazdasági állapot 1889. évi szeptember hó 15-én.

Szeptember hó első felében az időjárás az első tisznap alatt változtalanul száraz volt, meleg nappalokkal és hideg éjjelekkel. Az időjárás ezután esőre fordult, úgy, hogy a bősé a már-már teljesen kiszáradt talajt az egész országban teljesen átmedvesítette. A száraz időjárást a mezei és kerti vetemények megsínylették. Helyenkint a mezei egerek, hernyók és egyéb kártevők is elszaporodtak. Másrészt azonban az időjárás a kender kikészítés, dohánytörés és szárítás, a sarjutakarítás, a hereszéna-készítés és a hol még hátramaradt, a cséplés munkálatainak kedvezett.

Az esőzés beállta után a talajmivelő munkálatok mindenfelé megindultak és az

őszi vetését is teljes erővel megkezdték. Csak a Duna mentén akasztotta azt meg a Duna legutóbbi rohamos áradása, minek következtében a Duna árja a mélyebben fekvő helyeket már is elöntötte.

A repce vetések a legutóbbi esőre jobban keltek ugyan, de azért még mindig egyenlőtlenek.

A kukorica a tartós szárazságtól sokat szenvedett, elannyira, hogy annak a legutóbbi esőzés sem használhatott már. A törést nagyrészt megkezdték; több helyütt a nélkül, hogy a teljes beérést bevárták volna, mert a moly és a nagy tömegben fellepet mezei egerek sok kárt okoznak. Az erdélyi országrészben a késői vetések még annyira fejletlenek, hogy beérésük kétségesnek látszik. Országos átlagban a kukorica termés alig várható közepesnek.

Hüvelyesek, kerti vetemények, köles és tatárka. A hüvelyeseket nagyrészt betakarították kielégítő eredménnyel. A kerti vetemények a szárazságot sínyelték, de az esőre felüdültek. A káposzta jól fejlődött, bár helyenkint hernyók károsítják. A kölest learatták, közepesen aluli eredménnyel. A tatárka az esőre újból virágzik.

A len és kender kikészítése részint befejeztetett, részint még folyamatban van, a termék jó minőségű.

Dohány és komló. A dohány törését részben befejezték; részint a szárítással együtt még folyamatban van.

Az eredmény jó minőség mellett közepes mennyiségű. A komlószedést jórészt befejezték, közepes eredménnyel. Czukor és takarmányrépa. Az utóbbi esőzés a cukorrépanak már csak helyenkint vált javára; többfelé a szárazságtól nem fejlődhetek jól ki. Kiszedését megkezdték. Az eredmény részint jónak, részint közepesnek ígérkezik. A takarmányrépa az esőtől ismét fejlődésnek indult.

A burgonya szedését az ország déli részén befejezték, az északi részén a késői fajták még fejlődésben vannak. A rothadás, peronoszpóra és féregrágás miatt a termés mérsékelte.

A lóhere és luczerna az ország hegyvidékén eléggé felujult; 3-ik, 4-ik kaszálása kevés, de jó minőségű szénát adott. A maglóherét részint már cséplik, részint még csak most vágják. Termése gyenge. Mohar és csalamádé kielégítő termést adtak. A rét és legelő csak az ország hegyvidékén sarjuzott jól. A hol a sarjut vághatták kevés, de jó minőségű szénát nyertek. Az utóbbi esőre a fűnévés mindennél szépen kiujult.

A szőlő az utóbbi esőre jól érleli fürtjét és több helyen már szüretelhető. Helyenkint a szemek fölrepedése és rothadása miatt panaszokodnak. A termés kilátások a Duna balparti vidéken nemileg hanyatlottak, általában azonban kielégítőek.

A gyümölcs termést részint szedik, részint már leszedték. Az eredmény gyenge. Helyenkint a szilva, szörványosan a dió vagy alma adtak némileg jobb termést. A szilva néhol hasadozik.

Kamarai közlemények.

A m. kir. kassai 3-ik honvéd kerületi parancsnokság a Kassán és Munkácsen elhelyezett m. kir. honvédcsapatok kenyér szükségletének nem közös módon 5 évre való biztosítása tekintetéből f. hó 22-én Kassán, f. hó 25-én Munkácsen nyilvános árlejtést tart.

A m. kir. államépítészeti hivatal M.-Szigeten tudatja, hogy a sziget-kirlibabai állami közuton 4 rendbeli munkát elvállalására mintegy 32,00 frt összes költséggel folyó hó 25-én nyilvános árlejtés fog tartatni.

A m. kir. budapesti honvéd élmező raktár 1900 évi önkezelési szükségletének és pedig: 3400 m. m. rozsnak és 15.000 m. m. zabnak, valamint körülbelül 2000 m m. kőszénnek szerződészerű bevásárlás útján való biztosítása céljából a m. kir. miniszteriumban 1899. évi szeptember hó 26-án d. e. 10 órakor nyilvános végtárgyalás fog tartatni.

A cs. és kir. 6. hadtest hadbiztossága, a közös hadseregbeli csapatok élelemszükségleteinek bérlet útján való biztosítása iránt f. év október 2-án és 10-én Kassán, 6-án Nyiregyházán nyilvános árlejtést tart.

A m. kir. budapesti I. ső honvéd kerületi parancsnokság a csapatok részére szükséges kenyér és zab beszerzésének biztosítása céljából f. év október 6-án Felegyházán, 10-én Debreczenben, 12-én Zilahon, 17-én Gyulán 19-én Borosjenőn nyilvános árlejtést tart.

Budapesti gabonatözsde.

Szept. 21.

A készáruüzlet hivatalos árjegyzései a következők

Bursa	kilós	Ar 100 klg.		kilós	100 kilogram m	
		frttól	frtíg		frttól	frtíg
Bánsági	ó	76	8.35 - 8.45	80	08.75 - 08.90	
		77	8.45 - 08.55	81	08.75 - 08.90	
		78	08.55 - 08.65	82	—	
Tiszavidéki	ó	79	08.60 - 08.75	—	08.75 - 08.80	
		76	8.35 - 8.45	80	08.75 - 0.890	
		77	8.45 - 8.55	81	—	
Pestvidéki	ó	78	08.55 - 08.65	82	08.70 - 08.75	
		79	08.60 - 08.75	—	—	08.75
		79	8.30 - 8.40	80	08.70	—
Fehérmegyei		76	8.40 - 8.50	81	08.70 - 00.80	
		78	8.50 - 8.60	82	8.70 - 8.80	
		79	08.55 - 08.70	—	8.70	—
Bácskai	ó	76	8.30 - 08.40	80	00. —	—
		77	8.40 - 8.50	81	00.00 - 00. —	—
		78	8.50 - 08.60	82	—	00. —
Északmag		79	8.55 - 08.70	—	—	—
		78	8.60 - 8.65	80	—	—
		79	8.65 - 8.75	81	—	—
					Min. hekt.-ben	Arkilogram
Rozs elsőrendű	uj		70-72		6.55	6.65
” másodikrendű	”		—		6.45	6.55
Árpa takarmánynak	”		60-62		6. —	6.20
” égetni való	—		62-64		6.70	5.90
” serfőzdei	—		64-66		6.60	7.00
Zab	—	uj	39-41		5.40	5.50
Tengeri bánsági	—	uj	—		4.05	5.25
” más nemű	”	—	—		0.00	0.00
Repce bánsági	—	—	—		11.30	11.80
Köles	—	—	—		4.15	4.45

Sertés vásár.

Kőbányai sertéspiacz. Szept. 19. Magyar elsőrendű Öreg nehéz (paronkint 400 kgm felüli — kr. Közép pkint 300-400 kgm sulyban — kr. 320 kilogram sulyban Fialat közép (paronkint 251-320 kg. 43-44 kr. Fialat könnyű paronkint 240 kg. sulyban 43-43 1/2 krig. Szerbiai: Nehéz pkint 260 kg. sulyban 42 1/2-43 krig.

Sertéslejtés: 1899. évi szept. hó 18. napján volt készlet 38973 darab, szept. 19. felhajtott 198 drb, 1899 szept. 18-án elszállított 438 db. 19-ére maradt 38.433 db. A hizott sertésüzlet irányzata változatlan.

valamint fekete, fehér és színes Henneberg-selyem: 45 krtól 14 frt 65 krig méterenként — sima, csikokoczkázott, mintázott és damaszt stb. (mintegy 240 kús lönböző fajta és 2000 különböző szín s árnyalatban stb.)

Ruhák s blousokra a gyárból Privát-fogyasztóknak postabér-, vámmentesen s házhöz szállítva.

Minták postafordultával.

Magyar levelezés.

Svájcba kétszeres levélbélyeg ragasztandó.

Henneberg G. selyemgyárjai, Zürichben

(cs. és kir. udvar szállító).

Selyem-damasztok 75 krtól

14 frt 65 krig méterenként és selyem-brocatok — saját gyárainból

Üzleti könyvek nagy raktára.

HOFFMANN és KRONOVITZ

 KÖNYVNYOMDÁJA

DEBRECZEN, a főpostával szemben.

Ajánlkozik:

nyomtatványok elkészítésére,

kereskedők, gyárosok és iparosok részére.

Levélpapír czégnomással

1000 drb. 3 frt 50 krtól feljebb.

Levélboríték czégnomással

1000 drb. 2 frttól feljebb.

Monogrammal ellátott

Lakadalmi és báli meghívók.

Eljegyzési kártyák

 nagyon olcsón.

Névjegyek

Tánczrendek

Számlák

Jegyzékek

Üzletjegyek

Körlevelek

Árjegyzékek

Műsorok

Zárszámadások

Evi jelentések

Dombornyomásu galvanizált remek

 reklam falragaszok.

Pinczérszámlák, bor és sörczimkék.

Menu kártyák a legdiszesebb kivitelben.

Regények, elbeszélések, költemények.

Tudományos és szakmunkák előállítása.

Rovatos ivenk, tabellák.

Részvények, szelvények.

Elsőbbségi kötvények, értékpapírok.

Diszesen kiállított étlapok.

 igen mérsékelt árak mellett.

Ruggyanta bélyegzők igen olcsón.